

Upravništvo Ljubljana, Puceljova ulica 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Ispraznjen Ljubljana, Puceljova ulica 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 10
Ispraznjen Ljubljana, Puceljova ulica 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Kajalnik Ljubljana, Puceljova ulica 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Ispraznjen Ljubljana, Puceljova ulica 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Uredništvo: Ljubljana - Puceljova ulica št. 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Redništvo: Ljubljana - Puceljova ulica št. 5
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

Der Feind verlor in der ersten Woche der dritten Abwehrschlacht bei Aachen 320 Panzer und mindestens 20.000 Mann

Erneute Grossangriffe abgeschlagen — Unsere Truppen bestanden die härtesten Feuerproben — Angriff auf eingeschlossene feindliche Verbände im Raum Mülhausen—Basel — Voller Abwehrerfolg in Mittelungarn

Aus dem Führerhauptquartier, 23. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die Wucht der feindlichen Grossangriffe im Raum von Aachen hat sich gestern nach vorübergehenden Nachlassen erneut zu grösster Heftigkeit gesteigert. Unsere Truppen haben weiterhin die härtesten Feuerproben bestanden und ihre Stellungen gehalten.

Die Besatzung von Eschweiler, an das sich der Feind im Verlaufe der vorangegangenen erbitterten Kämpfe unter blutigen Verlusten von drei Seiten herangearbeitet hatte, entzog sich befehlsgemäss der Umfassung und setzte sich in eine Schenkelstellung östlich der Stadt ab. Der Feind verlor in der ersten Woche der neuen Abwehrschlacht bei Aachen im ganzen 320 Panzer und mindestens 20.000 Mann. Auch unsere eigene Verluste sind nicht unerheblich, bleiben jedoch weit hinter den amerikanischen zurück.

Teile der Besatzung von Metz behaupteten sich in erbitterten Häuserkämpfen gegen den Feind, der gestern bis zur Stadtmitte vordringen konnte.

In Lothringen hält der Gegner seinen Druck in den bisherigen Angriffsräumen aufrecht. Gestrichen Saarburg konnte er die lothringisch-elassische Grenze mit Panzerspitzen überschreiten. Zubern ging verloren. In den Westvogesen halten örtliche Kämpfe mit weiter anziehenden feindlichen Bataillonen, vor allen östlich der oberen Meurthe an.

Die Zitadelle von Belfort wurde gegen alle feindlichen Angriffe gehalten.

Die im Raum Mülhausen-Basel abgeschrittenen Kräfte der Gegner wurden von unseren örtlichen Reserven angegriffen. Der Feind versuchte gestern vergeblich unseren Sperrriegel zwischen den Südausläufern der Vogesen und der schweizer Grenze zu durchstossen, um die Verbindung mit seinen eingeschlossenen Verbänden herzustellen.

Deutsches Fernfeuer unserer neuartigen Waffen lag gestern auf dem Raum von London, Antwerpen und Brüssel.

Im adriatischen Küstenabschnitt erreichte der feindliche Artillerie- und Schlachtfliegerangriff gestern eine in diesem Masse auch hier noch kaum gekannte Heftigkeit. In der Nacht trat der Feind erneut zum Grossangriff mit Schwerpunkt bei Forlì und an der Küste an, wobei er das

Sovražnik izgubil v prvem tednu 3. obrambne bitke pri Aachnu 320 oklopnikov in najmanj 20.000 mož

Nemške čete prestale najhuje ognjene preizkušnje — Napad na obkoljene sovržnikove oddelke na področju Mulhouse — Popoln obrambni uspeh v srednji Madžarski

Führerjev glavni stan, 23. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Silovitost sovražnikovih velenapadov na področju Aachna je včeraj po prehodni popustitvi zopet narasla. Naše čete so nadalje vzdrlžale najhujše ognjene preizkušnje ter obdržale svoje postojanke.

Posadka Eschweilera, kateri se je sovržnik med ogorčenimi boji in s krvaviimi izgubami približal na treh straneh, se je na povzelo izognila obkolitvi ter se odmaknila na zaporne postojanke vzhodno od mesta. Sovražnik je izgubil v prvem tednu nove obrambne bitke pri Aachnu v celoti 320 oklopnikov in najmanj 20.000 mož. Tudi naše lastne izgube niso neznatne, toda so mnogo manjše od ameriških.

Delo posadke Metza kljubuje v ogorčenih bitkah svoj sovražnik, ki je včeraj predel do središča mesta.

V Loreni nasprotnik nadalje pritiska na dosedanjih napadnih področjih. Vzhodno od Saarburga je z oklopniki osimi prekoračil mejo med Loreno in Alzacijo. Zubern smo izgubili. V zapadnih Vogezih se nadaljujejo krajevni boji z nadalje napadajočimi sovražnikovimi bataljoni, predvsem vzhodno od gornje Meurthe.

Trdnjavo Belfort smo obdržali kljub vsem sovražnikovim napadom.

Naše krajevne rezerve so napadle na področju Mulhouse—Basel odrezane nasprotnikove sile. Sovražnik je včeraj zaman poskušal prebiti naš zaporni kln med južnimi obronki Vogezov in švicarsko mejo, da bi znova vzpostavil zvezo s svojimi obkoljenimi oddelki.

Daljnostni ognj novega nemškega orožja je padel včeraj na področje Londona, Anversa in Bruslja.

V jadranskem obalnem odseku je doseglj uporaba sovražnikovega topništva in bojnega letalstva včeraj silovitost, ki je v tem obsegu tudi tu skoraj niso poznali. Ponoči je prišel sovražnik znova velenapad s težiščem pri Forliju in ob obali ter je osvetljeval bojišče z žarometi. Ogorčeni boji so se razvili zlasti v nekem vdoru severozapadno od Forlija.

Z dunavskega predmostja v južni Madžarski javljajo o novih, trenutno še trajajočih boljševiških napadih, ki so prinesli sovražniku ozemeljske osvojitve.

Deseti dan obrambne bitke v srednji Madžarski je prinesel našim z letalstvom uspešno podprtimi oklopnimi in pehotnimi oddelkom popoln obrambni uspeh. Severno-vzhodno od Budimpešte in na področju Gyöngyösa smo razbili močne boljševiške napade. Pri tem so uničili oddelki vojske 29, bojni letalci in protiletalsko topništvo letalstva pa 35 oklopnikov. Z lastnimi protinapadi smo zboljšali postojanke in uničili razpršene sovražnikove sile.

Boljševiške predmostje ob Tisi severno od Tokaja je neka madžarska divizija od-

Novi obrambni uspehi v Italiji, na Madžarskem in na severu vzhodnega bojišča

Berlin, 23. nov. Na italijanskem bojišču so dosegli nemške čete prvega dne novih težkih bojev na področju zapadno od Forlija nove obrambne uspehe. Ves uspeh z močnimi oklopnimi, pehotnimi, topniškimi in borbeno letalskimi silami izvedenega napada, je bil krajevni vdor pri Castrocaro. Vse ostale prehodne ozemeljske pridobitve so morali Britanci zaradi nemških protinapadov zopet opustiti.

Tudi na Balkanu so zadale nemške zaščitnice in posadke oporišč ob vzhodnem in zapadnem robu Kosovega polja nadalje napadajočim Bolgarom in komunističnim tolpam v obrambi in protisunkih nove težke izgube. Tudi med Budimpešto in gorovjem Matra so se stalno menjavali protinapadi z obrambo. Tukaj so nemške čete ponovno razbile vse proborne poizkuse močnih boljševiških pehotnih in oklopnih sil. Tri posamezne vdore so Nemci takoj zajeli in s tem preprečili odločilno nasprotnikovo napredovanje. Južno in južnozpadno od Miskolca so nemške čete razbile nadaljnje boljševiške napade ter so z lastnimi protinapadom zopet zavzele obklopnike višine. Ker so madžarske čete razen tega nadalje zožile sovražnikovo predmostje ob

Tisi pri Tokaju ter so se v nemškem obrambnem ognju zrušili ponovni sovjetski napadi vzdolž ceste Užhorod—Nagykapós, kakor tudi ob vzhodno slovaški meji in ob prelazu Dukla, se boljševiki tudi v terek niso nič bolj približali svojemu cilju. Niso mogli ožje obklopiti niti Budimpešte, niti izsiliti prodora v vzhodno Slovaško.

Prav tako važen je bil nemški obrambni uspeh na severu vzhodnega bojišča. Tu so se tudi tretjega dne obrambne bitke zrušili vsi sovjetski napadi z močnimi silami južno-vzhodno od Lipjaja. Majhne nove vdore so Nemci s takojšnjimi protisunkimi zajeli in odstranili vdore iz prejšnjega dne.

V južnem delu polotoka Sorvee, kjer postajajo boji vedno bolj ogorčeni, se bitka še nadaljuje. Okrog poldneva so tu sovjetske čete z močno oklopniko podporo ponovno napadle. Edinke vojne morarice so kljub slabi vidljivosti obstreljevale sovražnikovo zbirališča ter s svojim zapornim ognjem razbremenile obrambni boj grenadirjev in na celini se borečih morarških čet. Predvsem so preprečile nastop sovražnikovih bojnih ladij ter potopile ali težko poškodovale 3 sovražnikove ladje.

Ogorčeni boji pri Metz in Belfortu

Berlin, 23. nov. Na zapadnem bojišču so bila v terek področja Aachna, Saarburga in Montbelarda žarišča težkih bojev. Čeprav je sovražnik izrazil svoj vdor ob švicarski meji ter dosegel Ren in Mulhouse ter so tudi pri Saarburgu napadajoči Američani z izgubo 30 oklopnikov napredovali, je bilo težje sovržnikove ofenzive nadalje na področju Aachna, kjer je sovražnik tudi v terek samo nekoliko napredoval.

Američani, ki so nadalje napadali ob Saarburgu v smeri proti Zabernu, so sicer tudi napredovali, vendar so postale te prednosti vsled takojšnjih protinapadov in prekinitve zveze med 7. in 3. ameriško armado na jezerskem področju med Saarburgom in Dieuzom dvomljivo. V težkih napadih poizkusa sovražnik vzpostaviti zvezo na področju med Saarburgom in St. Avoldom, ne da bi se mu to dosegel kljub nekaterim krajevnim uspehom posrečilo. Tudi južno od Saarburga, kjer so Američani na različnih mestih napadli, da bi odprli ceste, ki peljejo preko Vogezov, niso prišli preko pričetnih uspehov, v severni Loreni pa so napadale nemške čete. Nemci so poizli vedno znova močne oklopnike osti v je močno zbito severno krilo 3. ameriške armade in v novo pripeljane rezerve čete ter zavzele zopet osem krajov zapadno od Metzja.

Za lorenskim bojiščem so se nadaljevali boji za Metz. V upanju, da bo lahko prisedel svoje sile, je pozval sovražnik posadko k predaji, kar pa je poveljnik Metza, generalni poročnik Kittel kratko in jasno odklonil, tako, da morajo sedaj Američani nadaljevati izgub polne napade. Kakšne izgube imajo pri tem, je razvidno na primer iz poročila 3. etnotije nekega zaščitnega polka, ki je 7 ur držala napade 20 kratne premoči in pobila mnogo več ameriških vojakov, kakor pa jih je štela sama.

Na področju Aachna, kjer je nadalje najvažnejši odsek bojišča, so osredotočili Američani, vse svoje napade na bojišči loč ob Jülichu med Geilenkirchnom in Eschweilerjem. Vseled težkega nemškega topniškega ognja in neprestanih protisunkov, pri katerih je več krajev ob cesti Aachen—Jülich večkrat menjalo gospodarja, so se napadi izjavili. Radijsko poročilo iz tega bojišnega odseka javlja, da so Nemci razbili z 40 oklopniki podprt napad in uničili 21 oklopnikov. Razen tega so uničili približno 50 oklopnikov med Eschweilerjem in Hürtgenom. Namestu da bi dovedli v odsek pri Aachnu nove sile, ki naj bi izpolnile močno zmanjšane ameriške polke in oklopnike oddelke, so britanski oklopniki oddelki prevzeli sedaj tudi odsek severno od Geilenkirchna. Imeli so prav tako malo uspeha kakor Američani ter ostali oddelki britanske 2. armade, ki so napadali na zamočvirjenem in z minami posejanem ozemlju ob nemškem predmostju pri Maasi, pri Roermond in Venlu.

V sedanjih težkih bitkah na zapadnem bojišču pred katerimi obledijo celo boji v Normandiji, so nemške čete tudi v terek v bistvenem obdržale svoje postojanke.

Berlin, 22. nov. Zapadno bojišče je od Arnhem do švicarske meje dolgo približno 500 kilometrov zračne črte, vsled številnih bojišnih lokov pa je dejansko 650 kilometrov dolgo. Na tem bojišču od 16. novembra dalje napada na širini 210 kilometrov 6 angloameriških in degaulističnih armad.

To napadalno področje je razdeljeno v naslednje odseke: 30 km je širok odsek v južnozpadni Nizozemski severno od Rörmonda, 70 km je dolgo bojišče od Geilenkirchna do Stoiberga in Hürtgena, 90 km odpade na Loreno med Niedom in planoto pri Saarburgu in samo 20 km na skrajni jug bojišča med Belfortom in švicarsko mejo.

O položaju na bojiščih piše vojaški sodelavec DNB-ja dr. Max Krull:

Skoraj na vsem zapadnem bojišču divjajo silni boji, ki jih je sprožila splošna ofenziva zapadnih sil. Uporaba nasprotnikovih sil, ljudi, orožja in streliva je tako ogromna, da po tem merilu sovražnikovih uspehi niso veliki in da lahko skoro izračunamo čas, ko sovražnik ne bo več mogel izpolnjevati dopolnilnih zahtev. Potem bo zamenjal ta velenapad zopet nov naval proti malo izpremenjenim nemškim odpornim črtam. Vsakdanje nočasto in iztežno polno bojevanje za majhne ozemeljske trakove je postalo značilno za te boje in na nobenem mestu sovražnik ni mogel v večjem obsegu napredovati.

To velja tudi za premike francoskih čet ob švicarski meji, ki se še niso ustavili. Zaenkrat se še ne da ugotoviti, ali se je sovražniku tem kaj posrečilo, da je po-

Dvoje meril

Površni opazovalci anglosaške evropske politike so pogosto zašli v povsem napačne zaključke glede pravega ozadja in namena te politike. Zlasti simpatizerji OF med nami so iz svojih propagandnih potreb kaj radi trosili med naše ljudi »neizpodbitne resnice«, da sta se Anglija in Amerika — zaradi svoje podvrženosti Moskvi — tudi v svoji domači politiki trdno določili za skurz na levo. To naj bi vsem evropskim »reakcionarjem« in »belogardistom«, ki še mislijo, da bi se moglo v tem pogledu kaj spremeniti, dokončno odprlo oči...

Prav zaradi takšnih in podobnih domačih odmevov anglosaške evropske politike ne bo odveč, če se v tem pogledu postavijo površnemu opazovanju majhne, a potrebne in pomembne korekture, ki se dajo opreti na citate iz angleških virov.

Po vesti londonskega poročevalca švedskega lista »Afton Tidningen« je nedavno objavil angleški list »Daily Express«, da morajo Angličje »pozorno zasledovati razširjevanje komunizma na kontinentu, ker predstavlja komunizem slab nauk in napačno filozofijo«. Zato je po mnenju angleškega tiska »nevaren britanskemu življenjskemu sistemu.« »Daily Express« poudarja v svojem članku izrečeno, da »noče imeti Anglija nobenih komunistov in nobenega opravka s komunizmom«.

Ta vest je zelo zanimiva in poučna tudi za nas, kajti za to navidezno angleško enostavnostjo se skrivajo zelo zapleteni kompleksni angleške celinske politike. Moskviški pomočniki v Londonu, ki hladnokrvno pošiljajo evropske narode v objem komunizma in jih k temu celo z vsemi jim razpoložljivimi sredstvi naravnost silijo, kakor nam to zgovorno dokazuje prav primer klinčnega angleškega žongliranja z jugoslovanskimi narodi, glede sebe pristočno ugotavljajo, da nečeto imeti s komunizmom nobenega opravka, češ da je v nasprotju z »britanskim življenjskim sistemom«. Čeprav se torej v Londonu zavedajo, da pomeni komunizem tudi za evropske narode, kakor za Angličje same veliko zlo, ki prinaša vsem brez izjeme samo zmedo in sramotivo (Anglosasi so se lahko na lastne oči prepričali o tem v Franciji, Belgiji in Grčiji), nimajo prav nobene pomenike proti samovoljnemu in nasilnemu poseganju boljševizma v notranje življenje evropskih narodov. Nasprotno, te narode celo silijo, da se s tem spriznajo kot s »samo po sebi umevnim dejstvom«, ki ga ni mogoče spreminiti. Pri tem trenutno niti ni važno vprašanje, ali ni to angleško postopanje podobno »politični pljučni boji«, ki misli, da se lahko izbeži vseh nevarnosti okrog sebe s tem, da navno vtakne glavo v pesek. Važno je le klinčno priznanje samo, da se Anglija — zaradi varovanja svojih interesov — odločno otepa tega, kar drugim vsiljuje — proti njihovim življenjskim interesom.

Nedvomno je v tej angleški evropski politiki velika kratkovidnost, toda za evropske narode, ki branijo le svoje interese in niso poklicani, da upoštevajo pri tem tudi britanske »življenjske interese«, je važno le to, da je Anglija pripravljena vsak trenutek žrtvovati kateri koli evropski narod komunizemnemu pohlepu, samo da bi se sama, kakor misli, iznebila te kuge, ki jo odklanja kot »slab nauk in napačno filozofijo«. V tem pogledu je Anglija zvesta sama sebi in vsej svoji tradicionalni politiki, ki je vedno žrtvovala interese drugih narodov zaradi ohranjanja svojih. Da se je seveda pri tem večkrat tudi pošteno opekla, je manj važno kot je važno samo dejstvo, da Anglija tudi v komunističnem primeru postopa spet tako kakor je postopala doslej v vseh drugih primerih, ki so zadevali interese evropskih narodov.

Anglosaška taktika v Franciji in Belgiji, pa tudi v Grčiji in Italiji navidezno nasprotuje tem trditvam, toda tudi v teh državah se je anglosaška politika preumirila šele, ko se je Anglija zaradi naraščajočega komunističnega vala, ki ga je sama sprožila, ustrašila, da ne bi nekaj pljusnilo tudi na njene obale, odnosedo prizadeval njenih »življenjskih imperialnih interesov«. Verjetno je celo, da bo takšnih anglosaških posegov v Evropi še več, toda gotovo je, da se Anglija komunistične nevarnosti ne bo mogla iznebiti, če se Evropa sama ne bo uprila boljševizmu vala. To sedaj očitno spoznavajo tudi že v Angliji, kjer se po pisanju »Daily Expressa« komunistov in komunizma otepaajo. Hilenjen anglofilom v komunističnih vrstah te ugotovitve gotovo niso všeč, ker so v nasprotju z njihovimi domnevanji o angleškem »kurzu na levo«, drži pa vsakogar dvoje merilo angleške politike v Evropi prav glede komunizma. Po tem angleškem priznanju se boj ko kdaj prej!

Kaj pa iz tega sledi za vse evropske narode brez razlike? Predvsem to, da nima noben Anglež pravice določati, kaj je njihov resnični narodni in življenjski interes, niti ne na splošno, še najmanj pa glede komunizma. Če Angležem komunizem ni všeč, ga ne morejo in ne smejo vsiljevati drugim, še manj pa jim kar koli očitati, če se ga prav tako otepaajo kakor oni sami, in to zaradi varovanja svojih življenjskih interesov. Dvojnega merila glede komunizma ne morejo evropski narodi priznati nikomur, zlasti ne po izkušnjah, ki so jih z boljševizmom sami že imeli. Če ima Anglež pravico za sebe z vso odločnostjo odklanjati komunizem, je ne more nihče odločiti te pravice tudi evropskim narodom, ki so tej protinardni židovski kugi še mnogo bližji in so zaradi nje morali že marsikaj pretrpeti!

Do spoznanja o tej neovrgljivi pravici se bodo morali prej ali slej dokopati tudi vsi tisti redki »anglofilci« med nami, ki še vedno mislijo, da jim lahko kateri koli Anglež soli pamet o tem, kakšno naj bo njegovo politično zadržanje na — domačih tleh. Dvojnega merila in dvojne morale tudi v tem pogledu ni in nam jo zato ničlo vsiljati ne more. S tem pa je tudi za vsakogar pri nas, ki še misli s svojimi možgani, obsoje-

Nadaljevanje na 2. strani.

Pred letom dni so se žrtvovali junaški borci v Grahovem

V Ljubljani živeli notranjski rojaki bodo danes, v petek, na pieteten način počastili spomin junakov, ki so pred letom dni v notranjskem Grahovem po vprav herojski borbi podlegli več kot desetkratni premoči komunističnih napadalcev, podprtih z orožjem badoljevcev. Ob strani svojega poveljnika in prijatelja poročnika Franceta Kremžarja je v hiši, v peklenem besu zažgani od komunistov, našel smrt v plamenih tudi največji pesnik mlade slovenske generacije France Balantič. Z njima vred je takrat z junakom in mučeniško smrtno zapečatilo svojo ljubezen do naroda še 31 drugih idealnih mož in fantov.

V počastitev spomina grahovskih junakov in obenem vseh drugih v protikomunistični narodni borbi padlih notranjskih borcev bo danes ob 8. maša zadušnica v frančiškanski cerkvi, popoldne ob 3. pa spominska seja v Kmečki pisarni v bivšem Akademskem kolegiju. V Ljubljani živčim notranjskim rojakom se bodo ob tej priliki v mislih pridružili tudi desetstično narodno zavednih mož in žena, fantov in deklet iz vse Notranjske, pa tudi vsa ostala slovenska javnost, ki čuti s svojim narodom.

Ljubljana, 23. novembra

Danes ponoči bo minilo leto dni, kar je maloštevilna posadka junakaših domobranskih borcev v Grahovem bila boj na življenje in smrt z desetkratno premočjo komunističnih napadalcev.

V Grahovem je bila že pred 8. septembrom 1943 ustanovljena posadka Vaških straž, ki je pod vodstvom trgovca Jožeta Barage varovala Grahovo in njegovo bližnjo okolico. Po 8. septembru se je del posadke s Francetom Kremžarjem na čelu umaknil v Pudoč, nekateri pa so ostali doma, ker so verjeli hinavskemu zatrjevanju komunistov o »amnestiji« in o tem, da je treba pozabiti, kar je bilo. Tudi poveljnik posadke trgovec Baraga je verjel komunistom. Ni pa trajalo dolgo, ko so ga prišli iskat, med njimi tudi taki, katerim je on sam največ pomagal, da so prišli iz koncentracijskih taborišč. Z mnogimi drugimi je bil odpeljan in zaprt v Ribnici, dokler ni tudi on padel v temni noči lanskega oktobra kot žrtev množičnega pokola v Jelendolu. Tudi njegova smrt je do neba vpljela.

obtožba komunistične verolomnosti

in obenem svarilo za vse, ki nasedajo hinavskim komunističnim obljubam. Del posadke s Francetom Kremžarjem na čelu, ki se je umaknil v Pudoč, se je rešil nato z izpadom iz gore in obkoljene postojanke v Ljubljano.

Ko je bilo osnovano Slovensko domobranstvo, so bili pionirji notranjskih Vaških straž med prvimi, ki so znova zagrabili za orožje. Tudi v Grahovem se je osnovala domobranska postojanka pod vodstvom Franceta Kremžarja. Grahovo leži ob cesti iz Cerknice proti Ložu, oddaljeno le nekaj km od Loža, ki je bil takrat komunistična domena. Naravno je bila

postojanka v Grahovem silna ovira za komuniste,

saj že po svoji legi predstavlja klin, za bi v sredo »osvobodjenega« ozemlja, vrh tega pa je mala četica, ki je sploščala štela komaj 30 oddolnih in borbenih mladencev, kmalu narasla na preko 70 mož in fantov. Komunisti so uvideli nevarnost, ki jim je pretela od te postojanke, ter so takoj sklenili, da posadko uničijo čim prej.

Noč od 23. na 24. novembra lanskega leta so si komunisti izbrali za uničenje svojih načrtov. Zbrali so močne oddelke dveh »brigad« in še nekaterih odredov, tako da je bilo skupno preko 800 napadalcev. Na njih strani je bila torej

več kot desetkratna premoč.

V Grahovo so pridrlji iz več smeri in postavili ob vseh cestah, ki so vezale Grahovo z drugimi domobranskimi postojankami, močne zasede, da bi popolnoma onemogočili vsakršno pomoč.

Okrog pol desetih zvečer so se pojavili komunisti nenadoma z vso silo v vasi. Obe domobranski postojanki v vasi sta bili takoj obkoljeni. Iz vseh smeri se je vsipala nanje toča izstrelkov iz streljanih, razpostavljenih okoli postojank. Domobranski borci so odgovarjali z vsem ognjem svojih pušk in streljanih. Streljanje je bilo takoj tako močno, da ga je zaslišala tudi domobranska posadka v Cerknici in je v Grahovo takoj prišel njen poveljnik Petrovič, ki so ga komunistične zasede neovirano pustile vse do Grahovega. Sele tam je uvidel obupni položaj posadke, tedaj pa je bilo že prepozno. Niti pomisliti ni bilo, da bi se vrnil v Cerknico in pripeljal pomoč. Tako je ostala cerkniška posadka brez poveljnika in ni mogla zapustiti svojih položajev v Cerknici, ker je sama pričakovala napada.

Borcem, ki so bili v bivšem Sokolskem domu, se je takoj spočetka posrečil umik v gozd, zato se je pa

vsa sila navala

usmerila proti Kraljevi hiši, kjer se je borilo kakih 30 domobrancev. Dobri dve uri, od pol 10. zvečer do polnoči, so se usipali rafali streljanih in brzostrlekih z vseh smeri na hišo. Vendar se je posadka borila tako pogumno in tako krčevito, da so bili komunisti prisiljeni proti polnoči privleči dva badoljevska topiča, s katerimi so streljali v strelne line borece se posadke. Kmalu je bil v hiši onemogočen prehod med prvimi nadstropjem in spodnjimi prostori. Zaradi pomanjkanja streliva je bila posadka v pritličju prisiljena, da se je predala. Z divjim vpitjem so se usili komunisti v hišo mnenč, da je zmaga že v njihovih rokah. A borci v prvem nadstropju so vztrajali naprej. Niti pomislili niso, da bi se predali, saj se je Kremžar, ki se je boril že v Pudoču, dobro zavedal, da so komunisti pobili vso trinajstoročno pudobskih borcev, ki so se v septembriških bojih v Pudoču brez boja predali na hinavske obljube komunistov.

Ker tudi s topovi niso mogli komunisti opraviti ničesar, so si izmislili

pekleni načrt.

V spodnje prostore, kjer je prej imel trgovino ubiti Jože Baraga, so nanosili srame in jo zažgali. Kmalu je bilo vse pritličje v ognju.

Dvoje meril

Nadaljevanje s 1. strani.

na in zavržena tista dvojna morala in logika angleških »zaveznikov«, po kateri naj bi se tudi Slovenci najprej takoj sprijaznili s komunističnim nasiljem, zato pa dobili megleno obljubo, da bodo v prihodnosti enkrat smeli »svobodno« glasovati. Takšne morale slovenski narod ne pozna, tudi v politiki ne, pa se je zato raje že sedaj trdno odločil samo za svoje stališče: boriti se z ostalimi evropskimi narodi proti vsem svojim sovražnikom, naj bodo to komunisti ali pa Angličani.

Dušiljv dim se je valil v zgornje prostore, kjer je še vedno vztrajalo deset borcev. Z neverjetnim pogumom in hladnokrvnostjo so se borili dalje, čeprav so se določ zavedali, kakšna usoda jih čaka. Poveljnik Kremžar, ki se je že za časa gimnazijskih študij literarno udeleževal je recital svojemu soborcu in prijatelju pesniku Balantiču odlomke iz Shakespearijevega Hamleta. Popolnoma svesti so si bili strasne nenjene smrti, a niso kljub temu niti za trenutek klonili z duhom, čeprav je položaj postajal vedno hujši. Plamen je zajel vso hišo. Nekateri borci so se v divjem zaletu vrgli še v zadnjem trenutku iz hiše in se prebili skozi komunistične vrste. Kmalu je

hiša zagorela z velikim plamenom.

Pogreb petih mladih fantov, žrtev komunističnega sovraštva

V torek, dne 14. t. m. je bil v Žalni na pokopališču veličasten pogreb petih žrtev komunističnega nasilja. Pokopali so pet najboljših idealnih fantov iz žalske župnije, in to Hrovata Janeza, Habjana Franca, Mehleta Franca, Pajka Antona, Potokarja Janeza. Vsi so doma iz Luč, v ponos pa so bili vsej fari. Do zadnjega so stali na braniku naroda in domovine pri Vaški straži v Boštanjcu.

Po izjavi tiskovne službe badoljevske vojske dne 8. IX. 1943 so se vrnili na svoje domove za en dan. Pričakovali so, da se bliža odločilna borba, zato so se hoteli še posloviti od svojih domačin. Doma pa so jih že čakali komunisti in tako jim ni bil več mogoče povratek v Boštanski grad. Komunisti so jih zajeli, prisilno mobilizirali ter jih odpeljali nekam na Dolenjsko k Sv. Križu.

V komunističnih krdelih pa narodno zavednim fantom ni bilo obstanka, tem manj, ker so mogli na lastne oči dan za dnevom opazovati izdajalsko sodelovanje komunistov z badoljevci. Enako so se z lastnim doživljanjem lahko prepričali, da vse tolovjasko početje res služi edino komunističnim ciljem. Zato so težko čakali prilike, da bi se rešili. Bili so vedno pod stražo in šele čez kakšne štiri tedne se jim je posrečilo uiti. Vrnili so se v Luče na svoje domove

Finska pod boljševiškim jarmom

Stockholm, 22. nov. Na Finskem se že kažejo sence nove vladne krize, javlja dnevnik »Folktets Dagblad« iz Helsinkov. Izjavili so že, da so na Finskem še vedno gotovi krogi, ki niso spoznali resnebo položaja. To se odraža tudi v sestavi nove finske vlade. Če ne bodo poklicani »vojni zločinci« na odgovor, potem bo tako zvan »demokratski blok«, ki ga vodijo komunisti, odpoklicali svoje člane.

Stockholm, 22. nov. Brezobzirno boljševiško odstranjevanje vseh, ki so osumljeni protiboljševiškega mišljenja, je dovelo že do številnih aretacij. Posebno je bila prizadeta finska vojska. Sedaj pričakujejo novo sovjetsko akcijo. Bajc čakajo, da bodo objavili boljševiški drugi likvidacijski seznam, ki bo obsegal imena številnih Fincev iz finske osvobodilne vojske. V Helsinkih narašča sprčo sovjetskih zahtev nemir vsak dan bolj.

Oslo, 22. nov. »Nationen« javlja, da so ribiške vasi na Lofotih polne beguncev z daljnega severa. V Svoiaer je prispelo baje 5000 beguncev.

Nova sovjetska gonja proti rumunski vladi

Ženeva, 22. nov. Po vladni prenosni na Finskem, ki je znova za komk pospešila moškove načrte za boljševizacijo, stopa v boljševiški politiki zopet Rumunija močneje v ospredje. Tamkaj je komaj prišla pod boljševiškim pritiskom in vlado močno boljševiško pobarvana klika, ki pa je očividno že zrela za odstop Moskoviški napadi proti tej vladi zlasti proti domnevno pomanjkljivemu izpolnjevanju mirovnih pogojev, se v zadnjih dnevih vedno bolj moče. Po napovedi sovjetskega lista »Vojna i raboči klas«, da bo potrpežljive sovjetskih čet kmalu izbrpano, prinaša sedaj »Rdeča zvezda« članek, ki izraža nezadovoljstvo Moskve z rumunskimi oblastmi. Vladi očita, da prevladujejo v njej protidemokratska stremjenja. Popolnoma jasno izraža, da simpatizira Moskva s tako zvano »narodno demokratsko fronto«, ono organizacijo, ki pririva boljševiško orientirane stranke.

Rumunska vlada ne bo ušla usodi, ki jo ji je namenila sovjetska vlada niti s tem, da je naglo, kakor javlja Tass, izmenjala vse prefekte, ki so opravljali svoje posle še pred imenovanjem nove vlade.

Teror komunistov v Toulouseu

Ženeva, 22. nov. »Tribune de Geneve« javlja, da je Toulouse še vedno popolnoma v komunističnih rokah. V tamkajšnjem magistratu uraduje revolucionarni mestni svet, čigar predsednik je izrazil komunist. Ena njegovih prvih mer je bila socializacija vseh tovarn in večjih podjetij v mestu in okolici. Lov boljševikov na njihove politične nasprotnike se še vedno nadaljuje. Ker sta obdve državni jetnišnici že dolgo prenapolnjeni, so uredili »privatne zapore« in taborišča. Boljševiki v tem mestu so se bahali, da je bilo po »osvoboditvi« v tem mestu največ usmrtenj. Dosele so se izjavili vsi poskusi pariške vlade, da bi dobila oblast v Toulouseu in okolici.

Zatemnitev od 16.50 do 6.50

Grahovska posadka je dobjevala svoj boj.

Ko so padli poslednji borci in zgrmeli v žareče ruševine so šle komunisti pokazali svoj pravi obraz in dali duška svojemu satanskemu razpoloženju. Vseh 13 borcev, ki so se zaradi pomanjkanja streliva vdali v spodnjih prostorih, so tedaj privlekli pred goreče razvaline. Vseh 13 so napolnili s strelji v hrbet ali s sunki bodala in jih nato ob huroskem vpitju še

živeče pometali v ogenj.

Ob streljanju sta bila ranjena tudi dva stara domačina, ki ju je nato zadela ista usoda. Tudi ta dva sta zgorela v grahovskem ognju, čeprav nista pripadala posadki in sta oba štela že čez sedemdeset let.

Tako je v noči od 23. na 24. novembra lanskega leta v Grahovem daroval svoj življenja na oltar naroda in domovine 33 domobranskih borcev. Premagala jih je ogromna premoč komunistov, ki pa so ta svoj uspeh morali plačati z velikimi krvnimi žrtvami. Grahovski junaki so padli v boju. Svoje življenje so dali za svoje prepričanje in v življenjem so plačali svojo veliko ljubezen do svojih idealov in svojega naroda. Njihove žrtve niso bile zaman iz grahovskega žarečega pepela so vstali bataljoni novih neizprosnih borcev, ki so pripravljeno po vzgledu svojih soborcev boriti se do zadnjega za slovenski narod in njegovo resnično svobodo v boljši in blaženi bodočnosti.

in se tam skrivali kakih sedem dni. Toda zvedeli so zanje komunisti, prišli ponje z močno patrolo, jih ujeli, vseh pet naložili na voz in jih odpeljali v Grosuplje v zapore. Drugi dan pa so jih odpeljali k Sv. Križu, kjer je stala »brigada«, h kateri so pripadali kot pristilni mobiliziranci. Zvezane so postavili pred postrojeno komunistično brigado. Predčili so jim obtožnico, ki je bila obenem obsodba ter se je glasila samo takole:

»Vi ste kot begunci obsojeni na smrt!«
Tako nato je zaregljala strojnica in pokosila vseh pet mladih življenj. Zgodilo se je to sredi oktobra lanskega leta. Sedaj so trupla umorjenih fantov izkopali in jih pokopali na domačem pokopališču v Žalni.

Da so bili ti fantje res vzor vsej dolini, je pričal veličasten pogreb, katerega so se udeležili tudi grospoljski domobranci s svojim kuratom nadporočnikom šinkom ter nepregledna množica ljudstvo iz bližnje in daljne okolice. S svojo udeležbo je ljudstvo izpričalo, da naš kmečki človek ni in nikoli ne bo za komunistem. V imenu župnije se je od mrtvih fantov poslovil z lepim govorom g. župnik, v imenu slov. domobrancev pa g. nadporočnik Matija šink in še neki domobranci. V imenu občinstva in prijateljev je ob grobovih mrtvih junakov govoril obč. tajnik štibernik Anton.

Sovjetsko ščuvanje v Iranu se nadaljuje

Stockholm, 22. nov. V Iranu še niso našli naslednika za odstojpšvega min. predsednika Saída, ki je moral v ozadje zaradi svojega odpora proti sovjetskimi zahtevam po petrolejskih koncesijah. Zato nadaljuje Moskva svoje razkrojitelno vmešavanje, da bi ustvarila s pritiskom sebi naklonjeno vlado. Po najnovejših poročilih moskovske poročevalske službe očita vojaškemu guvernerju in policijskemu šefu v Teheranu, ki bi rada ohranila red in mir v deželi, da nadaljujeta represalije proti demokratskim organizacijam, s čimer mislijo seveda v skladu z novim sovjetskim prikrižanjem moskovske eksponente.

Deseturna bitka na Dunavu

Prodor skozi Kazan — Konec »Tronje«

Od vojnega poročevalca Egonu Figlu berja.

Budimpešta, 22. nov. (PK). Ker so prišle sovjetske čete do vrat Budimpešte, je postal Dunav neposredno bojišče. Ta reka, ki jo po pravici imenujejo življenjsko žilo jugovzhoda, je bila v poslednjem času prizorišče najtežjih bojov. Navezane same nase ter ogrožene od tolp in rednih čet so se morale edine nemške vojske morarice miljo za miljo prebijati po reki, da bi odtegnile sovražniku dragoceno vojno blago.

Najznačilnejši dogodek je bil prodor skozi Kazan ter z njim zvezana 10-urna bitka skupine »Železna vrata«.

Ta skupina, ki je obstojala iz več stražnih ladij, med njimi »Northung«, »Bechelar« in »Alexandra«, nadalje iz rečnih čistilcev, hitrih bojnih čolnov, pomožnih minoisolov ter manjših bojnih edinic, je bila onega večera, ko je rumunski kralj izdal zavezniško Nemčijo in svoj narod v Oršavi, majhnem rumunskem mestu pred Železnimi vrati. Poveljnik posadke je zaradi izpremenjenega položaja odredil takoj najstrožjo pripravljenost. Ob nastopu mraka so rumunske čete zasedle nasproti ležeči park. Dve noči in naslednje dopoldne je bilo mirno, razen manjših spopadov v mestu, položaj pa je postajal od ure do ure bolj napet.

Ko so se v popoldanskih urah na nemški ladiji »Northung« pravkar razgovarjali poveljniki, so rumunske sile pričele streljati s strojnimi in minometi na nemške vojske ladje. Nemške ladje so takoj odgovorile na napad. Istočasno so dvignile sidro. Pri tem so ugotovili, da so rumunske čete zasedle vse hiše vzdolž Donave, odkoder so z oken, vrat in streh obstreljevale nemške ladje ter z minometi zapirale prehod preko reke. Obojestranski ogenj se je stopnjeval od minute do minute.

Nemške edince so potopile vlah, ki je pravkar vozil mimo. V bližini malega srbskega kraja Tekija, ki leži na nasprotni strani Oršave, so bile nemške edince izdosa minometov ter so s svojimi srednjimi težkimi topovi uničile rumunske topniške postojanke. Kmalu nato je dobila ladija »Bechelar« povelje, naj prepelje čete in ranjence, ki se še bojijo v Oršavi, v Tekijo. Kljub najtežjemu obstreljevanju je ladija dvakrat izvedla svojo nalogo.

Seja italijanske vlade

Milan, 22. nov. Kakor javljajo iz italijanskega glavnega stana, se je pod predsedstvom Duceja po noštevilo šest italijanski ministrski svet. Duce je podal obilno poročilo o političnem in vojaškem položaju. O vojaškem položaju je poročal tudi maršal Graziani. Finančni minister je nato podal zaključno bilanco za računsko leto 1943-1944 ter predlog za leto 1944-1945.

Ministrski svet je pozval italijanski narod k zaupnemu sodelovanju. Valuto bodo kot osnovni simbol in orodje gospodarske kapacitete in politične moči dežele odločno branili. V ostalem je ministrski svet proučil in odobril ukrepe upravno-tehnične značaja.

Obnova italijanskega častniškega zbora

Milan, 22. nov. Podtanjni italijanskega vojnega ministrstva je poročal Duceju o reviziji častniškega zbora. Po tem poročilu so preiskali duševne in telesne sposobnosti vseh častnikov. Na tej osnovi je bilo 50 odstotkov častnikov odpuščenih ali pa poslanih za nedoločeno dobo na donust. Tako je bil častniški zbor temeljito očiščen obenem pa je bila zagotovljena obnova častniškega zbora po fashiističnih načelih.

Težaven prometni polčraj Francije

Ženeva, 23. nov. Z izjemo Bordeauxa so vse francoske luke težko poškodovane ali razrušene, je izjavil francoski prometni minister Mayer zastopniku lista »Daily Telegraph«, ko je razpravljal o najhujših problemih sedanega francoskega gospodarskega položaja, toda tudi Bordeaux se ne morejo uporabljati ker Nemci še vedno držijo obe strani izliva reke Gironde ter so razen tega ravno pred luko potopili večje število velikih ladij.

Nadalje imajo Nemci še vedno v posesti La Rochelle in St. Nazaire in tudi tam bodo povzročili veliko škodo, preden bodo odšli. Rouen je popolnoma izoliran, ker je železniška proga prekinjena. Vse pristaniške naprave so uničene. Boulogne, Calais in Marseille so težko poškodovani in če jih bodo hoteli zopet popraviti, bodo potrebovali še leta.

Mayer je izjavil nadalje, da lahko majhne okvare na železniških proгах popravijo, da pa so večji mostovi še vedno porušeni. Minister se je tudi zelo zaskrbljeno izrazil o prevozu premoga iz severne v južno Francijo.

Smernice nove narodne kitajske vlade

Nanking, 22. nov. Pedesetnik dr. Cenhangpo je očrtal bodočo politiko kitajske narodne vlade. Dejal je, da bo narodna Kitajska uresničila Vančingvejeve načrte. V to svrhu se bo ravnala po naslednjih smereh:

- 1.) Dokler ne bo angleškoameriški imperializem popolnoma premagan, ne bo mogoča popolna osvoboditev Velike Vzhodne Azije. Zato bo narodna Kitajska pomagala pri nadaljevanju boja proti Angliji in Zedinjenim državam.
- 2.) Narodna Kitajska bo v smislu Vančingvejevega načrta z vsemi sredstvi ojačevala sodelovanje med Japonsko in narodno Kitajsko.
- 3.) Osnovna bo vlada, ki bo obsegala vso deželo.
- 4.) Napela bo vse sile za nadaljevanje vzhodnoazijske vojne.
- 5.) Zagotovila bo samostojnost narodne Kitajske.

Ameriški letalski napad na otok Kišu

Tokio, 21. nov. Kakor objavlja genčja Domei, se je pojavilo v torek jutraj nad otokom Kišu 70 sovražniških letal, pri čemer je prišlo do silne letalske bitke. Japonci so sestrelili nad morjem 8 štrimotornih ameriških bombnikov in enega zelo hudo poškodovali. Te izide še pregledujejo in menijo, da se bo po končanem povpraševanju število izgub še povečalo.

Med napadom je bil približno 400 metrov nad zemljo gost oblak, vsled česar sovražnikove letalske sile niso mogle točno meriti. Nastala škoda je izredno majhna.

Obvestila »Prevođa«

Prodaja mesa

Potrošniki prebneje v soboto 25. t. m. 10 dkg govedine proti odvzemu odrezkov št. 7 in 8 Nov. novembarske živilske nakaznice, izdane od Mestnega prekrbovalnega urada v Ljubljani.

Mesariji prevzemajo meso v petek 24. t. m. točno ob 15. uri na Mestni klavnici.

Delitev čebule

Od 24. do 28. t. m. dobijo potrošniki na družinske nakaznice »B« in »C« (brez pretekanih črt), izdanih od mestnega prekrbovalnega urada, čebulo in sicer: na odrezek št. »B«—6, 0,75 kg; na odrezek št. »C«—6, 1,50 kg. Prodajna cena: 12 lir za kg. Delitev čebule na družinske nakaznice »A« bo objavljena kasneje.

Razdeljevanje krompirja

Na odrezka št. 28 in 29 nakaznice za krompir prodaja 2 kg krompirja tvrdica Pezdri, Vodovodna 67, ne pa Gradišče.

Mlekarnice

Mlekarnice naj dvignejo kavni nadomestek za mesec november t. l. čimprej pri zadrugi »Mlekotrg«.

Gospodarsivo

Najvišje cene domačemu krompirju

Prevod je z vloge z dne 7. novembra t. l. zaprosil za odobritev cene za domači krompir. Na podlagi čl. 1. navedbe pri navajanju cen št. 19 z dne 1. marca 1944, ter odločbe z dne 15. junija 1944 in navedbe z dne 3. oktobra 1944 so bile Prevodu odobrene naslednje najvišje cene za domači krompir iz Stične in iz St. Vida:

Cena za Prevod: franko skladišče podelovalca odnosno nakladalno mesto Prevoda 400 lir za 100 kg.

Cena za trgovca detajlista: vključno vse javne dajatve brez embalaže 450 lire za kilogram.

Ta cenik mora biti na vpogled občinstvu na vidnem mestu v vseh obratnih prostorih, kjer se prodaja blago. Vsako neposredno ali posredno zvišanje je prepovedano. Kršitelji se kaznujejo po zakonah predpisih.

Gospodarske vesti

= Razprodaja Južne Italije. Iz Rima poročajo, da je nedovoljena kupčija z divizami, zlatom in plemeniti kamni v Južni Italiji dosegla neverjeten obseg. Mladi ljudje slede zavezniškim vojakom in jim ponujajo razne dragocenosti. Cene so na črni borzi izredno narasle. Gram čistega zlata stane že 750 lir, en zlat funt šterling 5.500 lir, en papirnati funt šterling pa 625 lir.

= Slab odziv pri vpisovanju francoskega notranjega posojila za obnovo. De Gaulleova vlada je razpisala veliko notranje posojilo za obnovo. Vpisovanje tega posojila pa je doslej pokazalo le slab odziv. Zato je bila de Gaulleova vlada primorana izdati nove pozive, v katerih poudarja življenjsko važnost posojila za gospodarsko in socialno obnovo, za zmanjšanje obkora bankovcev, za znižanje cen ter omejitve črne borze. Pozivi se zlasti obračajo čim Francozom, ki drže doma znatne zneske gotovine.

= Razmerje med belgijskim in francoskim frankom. Iz Bruslja poročajo, da sta odpovala zunanji minister Spak in finančni minister Gutt v Pariz, kjer se bosta pogajala s člani de Gaulleove vlade o raznih gospodarskih vprašanjih, predvsem o belgijsko-francoskem plačilnem prometu in o razmerju med belgijskim in francoskim frankom.

= Z uvedbo nove valute se grško gospodarstvo še ni zboljšalo. Londonski »Times« mora sedaj tudi priznati, da pomeni uvedba nove grške valute navzile 100-odstotnemu kritju v zlatu in devizah šele prvi korak k ozdravljenju gospodarskih razmer in nič več. Treba bo še rešiti težave finančni problem, kajti kirurški poseg na valutnem področju ni povzročil nobene spremembe v gospodarskem stanju dežele. Papandrejeva vlada se zaveda, da se bo mogla valuta obdržati le tedaj, če bo omiljeno pomanjkanje blaga na vseh trgih in če bo lahko država spravila javne finance v ravnesje, zato je največja škrl vlade, kako dobiti najpotrebnejša živila za prebivalstvo. Tu je Grčija izključno navezana na dobro voljo zavezničkov. Vprašanje državnih financ pa hoče vlada zaenkrat rešiti z najetjem posojil doma in v inozemstvu. Najprej bo vlada najela posojilo pri grških bankah, istočasno pa se je obrnila na angleško vlado za primeren kredit. Angleško prizadevanje, da doseže finančno hegemonijo v Grčiji, in sicer v zvezi s stabilizacijo drame, naslonjene na angleški funt, in v zvezi s posojili grški vladi, pa ni moglo odvrniti grške vlade od tega, da ne bi tudi v Zedinjenih državah zaprosila za odobritev primerne kredita.

= Proletariacija Finske. Najnovejši finančni ukrepi Finske na podlagi pogodbe o premirju bodo dovedli do proletariacije finskega naroda. Vlada je sestavila načrt zakona o premoženjski oddaji, po katerem je predpisana premoženjska oddaja za vsa premoženja preko 40.000 finskih mark. Pri večjih premoženjih bo znašal davek 30% premoženja, le pri zadrugah, ustanovah in fondih je odstotek premoženjske oddaje nekoliko nižji, vendar doseže tudi tu 20%. Finska vlada se zaveda, da mora posesti v premoženjsko substanco, kar priznava tudi s predlagano določbo zakona, po kateri mora zavezanec premoženjskega davka, če nima potrebne gotovine, odstopiti državni premoženjski ali nepremični premoženje. Finska vlada si je stavila v program uničenje zasebne lastnine in se vedno bolj poslužuje radikalnih komunističnih gesel, češ, privatna lastnina ne more ostati nedotakljiva. Po potrebi naj bi bila država upravičena, prevzeti v svojo last velika industrijska podjetja, banke in veletrgovinska podjetja. Na enaki črti se gibljejo tudi predlogi komunistične finančne ministrstva, ki razpravljajo o odškodnini zasebnikom, ki so morali svojo premoženje pustiti v odstopljenem ozemlju. Po predlogih te komisije naj bi država nudila polno odškodnino le za premoženja do 320.000 finskih mark, za večja premoženja pa naj bi država plačala samo odstotni del škode, pri čemer naj bi znašal ta del pri največjih premoženjih le 10%.

Kronika

*** Odlikovanje generala Obstfelderja.** Dne 9. novembra je podelil Führer hrastov list z meči k viteškemu križu železnega križa pehotnemu generalu Hansu von Obstfelderju kot 110. vojaku nemške oborožene sile. Istega dne je bil odlikovan s hrastovim listom k viteškemu križu železnega križa pehotni general Gustav von Zangen.

*** Madžarski ministrski predsednik Szalasi in Mussolini** sta po vestih madžarskih listov izmenjala brzojavne pozdrave, v katerih sta izpričala povezanost italijanskega fašističnega gibanja in pokret puščastih križarjev na Madžarskem. Madžarski zunanji minister je poslal brzojavne pozdrave tudi hrvatskemu in slovaškemu zunanjemu ministru.

*** Francoski diplomat in pisatelj Maurice Paleologue** je umrl v Parizu, star 85 let. Pokojnik je bil v prvi svetovni vojni francoski poslanik v Petrogradu, kasneje pa generalni tajnik francoskega zunanjega ministrstva. Bil je tudi član francoske akademije.

*** Vatikanski konzistorij.** Iz Vatikana javljajo, da bo papež še pred božičem sklical konzistorij, na katerem bo imenoval naslednika umrlega kardinala državnega tajnika Maglioneja.

*** Nova imenovanja v Washingtonu.** Iz Lizbone poročajo, da bosta dne 1. januarja 1945 v Ameriki odstopila predsednik ondotnega urada za delo William H. Davis ter še dva druga člana te ustanove. Miss Perkinsova, ki je doslej upravljala urad za delo, bo odstopila svoje mesto zveznemu sodniku Franku Murphyju.

*** Efelev stolp v Parizu v službi Američanov.** Preko Amsterdama poročajo, da je general De Gaulle prepustil Američanom uporabo Efelevskega stolpa. Američani niso uporabljaljo ta stolp za svoje radijske oddaje.

*** Volčja nadloga v Španiji.** V Španiji se je tudi letos pojavila volčja nadloga v tolikšni meri, da so oblasti razpisale posebne nagrade za ustrelitev volkov. Vsakdo, ki ustrelji volka, prejme do 1000 peset na grade. L. 1942. so volkovi na španskem državnem ozemlju pokončali 3880 glav živine. Izračunali so, da povzročijo vsak volk na ozemlju Španije na leto blizu 50.000 peset škode.

*** Ernie Doyle,** eden najbolj znanih ameriških novinskih dopisnikov, je po 29 mesecih delovanja kot vojni dopisnik v prekomorskih deželah, od tega skoraj leto dni na bojiščih, odstopil. Na neki bolnišnici

Razvoj in pomen Strelške ulice

Strelška ulica spada med tiste prometne žile našega mesta, ki so med vojno mnogo pridobile. Dasi ni bil na nji ne vozovni ne osebni promet nikdar kdo ve kako živahen, je bila ta ulica zmeraj pomembna, saj je najugodnejša zveza med glavno in dolensko železnico postala. Vendar pa je bil njen razvoj dolgo vrsto let skoraj neviden. Šele z zgraditvijo sodobne brvi čez Gruberjev prekop ob zatvorci in nekaterih sodobnih stanovanjskih hiš — vse to med sedanjo vojno — je bil narejen velik korak naprej. Z novo brvjo je Strelška ulica, ki je izrazito obrončna ulica, saj teče v vsej dolžini ob vzhodni Ljubljanski gradu, mnogo prosteje zadihala in vidno oživila. Stanovanec velikega dela Hradskega ceste pod Golovcem je bila znatno skrajšana pot v mesto, prijazen okraj ob desnem bregu Gruberjevega prekopa pa je dejansko priključen širšemu mestnemu središču.

Pri gradnji novih stanovanjskih hiš na odseku od Kerkovega trga do Gruberjevega prekopa, kjer stoji stavbe na obeh straneh ulice, smo videli, da bo cestnišče znatno širše, kakor pa je sedaj. Nove hiše so pomaknile daleč stran od dosedanjega črte. Vozlož Gruberjevega prekopa Strelška ulica ni zazidala, ne na oglu Karlovske ceste stoji nekaj hiš. Na tem odseku je ulica nekoliko ožja in ima hodnik z pešce samo na levi strani, ki je asfaltni, cestnišče pa je tlakovano z granitnimi kockami. Razvoj vozovnega prometa bo nedvomno zahteval razširitev tega odseka na škodo grajske strmine, kakor so že svoj čas cestnišče znižali in uredili.

Za nadaljnji razvoj Strelške ulice bo velika pomena podaljšanje Zarnikove ulice do Ambroževega trga. S tem bomo dobili najkrajšo zvezo med Taborom, šentpetrskim okrajem in še nekaterih mestnih predelov z dolenskim okrajem. Ko bo Strelška ulica dokončno urejena in neposredno povezana z omenjenimi okraji, bo v veliki meri razbremeni problematiko in mnogo prozora Florjanske ulice, odnosno Karlovske ceste, in bo olajšala zlasti vozovni promet stalno se razvijajoči Ljubljani.

ladji se je vrnil v Ameriko. »Zelo me boli, da se moram sedaj umakniti iz vojne,« je dejal zastopnik »Lifas«, »toda sem popolnoma na koncu. Moja duševna utrujenost je prevelika. Pri tem vojnem pohodu na zapadu sem naletel na preveč stvari, ki človeka zmedejo in silijo, da razmišlja. Zdelo se mi je, da bom znozel, ako bom slišal še en sam strel ali moral videti, kako padajo nadaljnji ameriški vojaki. Zrušil bi se, ako bi moral o tej vojni, od prčeta invazije dalje napisati še kak članek.«

Iz Ljubljane

Notranjem v Ljubljani!

Na obletnico junakega boja v Grahovem se bomo pokojnih borcev Krenžarja, Balantiča ter notranjskih fantov spomnili s lovesno žalno službo božjo, ki bo v petek 24. novembra, ob osmih zjutraj pri glavnem oltarju v fračiškanski cerkvi. Posebej vabimo gg. duhovnike, ki so doma na Notranjskem, ali ki tam službujejo, da pridejo asistirati, in pa svojce pokojnih grahovskih borcev.

Isti dan se bomo Notranjci popoldne sešli v dvorani bivšega Akademskega kolegija (Kmečka pisarna), da se še enkrat spomnimo tistih, ki so v Grahovem dali življenje za lepšo bodočnost naše ožje domovine, ter se pogovorimo o svojih stiskah, potrebah in načrtih. Pridite vsi in zanesljivo!

u— Novi grobovi. V Ženevi je umrl 30. oktobra g. Vladimir Miselj. Zapuščila soproga Nadjo, sina Vadinca, hčerko Manco, sestre Emo, Ana in Gelo, nečakinjo Minko ter svakinjo g. dr. Ano Zalokarjevo. — Dne 23. t. m. je umrl ljubljanski mestni fizik v pokopu dr. Otmar Kralja. Pogreb pokojnika bo v soboto 25. t. m. ob 8. uri zjutraj z Zal. kapelice sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu. — Pokojnikoma bodi ohranjen trajen spomin, preostalim izrekamo iskreno sožalje.

u— Promocija. Dne 3. novembra je na univerzi v Padovi promoviral za doktorja vsega zdravilstva g. Zitko Aleksander iz Matenje vasi pri Postojni. Cestitam!

u— Kod obratuje tramvaj? Dasi ima Ljubljana že nad štirideset let električno cestno železnico, se mnogokrat primeri, da ta ali oni potnik ne ve, kod in kam pelje tramvaj te ali one proge. Proga št. 1 sega normalno od splošne bolnice, odnosno od Puciničeve ulice mimo glavne pošte čez Ajdovščino po Gosposvetski cesti do Zg. šiške malo dalje od remize. Tramvaj obratuje na tej progi ob določenem času v obe smeri s 6 minutnimi presledki. Proga št. 2 je najdaljša in najbolj nenavadna, hkratu pa tudi najmodernejša. Vozovi obratujejo na tej progi od Karmeličank v Mostah po Zaloški cesti mimo splošne bolnice, čez Hrvatski trg, po Sv. Petra cesti in škojki ulici čez šentpetrski most, po Poljanski cesti, čez Kerkov in Vodnikov trg, mimo stolnice in magistrata, po Stritarjevi ulici, čez tromostje, po Prešernovi ulici, mimo glavne pošte, po Dunajski cesti, po Cesti 800 let Ljubljane in po šmartinski cesti do Sv. Križa ter po isti poti nazaj. Proga napravi veliki ovinek skozi mesto, je skoraj vsa dvotirna, pri Sv. Križu ima tako zvano pahljajo, dvakrat seče Ljubljano, dvakrat se križa z železnico, in sicer enkrat skozi podvoz, ter je na enem odseku zgrajena kakor prava železnica. Na progi št. 3 obratujejo vozovi od magistrata čez Mestni, Stari in šentjakovski trg po Florjanski, Karlovske in Dolenski cesti do Rakovnika in nazaj. Proga št. 4 pa sega od Viča po Tržaški in Rimski cesti čez Gradišče in Zvezdo, po Šelenburgovi ulici, Dunajski cesti, Cesti 800 let Ljubljane, Jegličevi in Zaloški cesti do splošne bolnice. Na glavno železniško postajo in do splošne bolnice peljejo iz središča mesta tramvaj št. 2 in 4. Prestopanje se vrši: za progi 1, 2 in 4 pred glavno pošto in na Ajdovščini; za progi 2 in 4 na oglu ceste 800 let Ljubljane in Jegličeve ceste, na Hrvatskem trgu in pred splošno bolnico; za progi 2 in 3 pred magistratom. Ob času največjega navala obratuje tudi nekaj rezervnih voz, zlasti na progi Vič—šiška. Kakor vidimo, ima proga št. 2 dvakrat opravo k železnici, progi št. 1 in 3 pa po enkrat. Enotina je samo proga št. 3.

u— Povratek k staremu redu na tramvaju. Od četrtka dalje vozijo tramvajski vozovi števil 1 zopet od remize do splošne bolnice ne več samo do pošte. S povratkom k temu redu je bilo potujočemu občinstvu zelo ustreženo.

u— Razbite strehe in šipe pa tudi preuknjane stene smo lahko opazovali v raznih delih mesta po zadnjem letalskem obstreljevanju v nedeljo. Izstrelki so si ponekod privoščili nenavadne igre. Zgodilo se

je, da so svičnice običale v posteljah ali divanih, ponekod so razbile pohištvo, pripovedovali pa so tudi, da je neki strel prišel skozi odprto okno in ni treščil nikamor drugam kakor naravnost v krasen kristalni servis, ki je danes med brati vreden težke tisočake. Kljub vsem svarilom, ki jih neprestano objavljamo, mnogi niso šli takoj v zaklonišča in so se tako dogajali tragikomični prizori, ko so pozneje preplašeni po bobnenju strojnici in topičev pridrveli na varno, čisto le v copatah ali celo bos, s seboj so pa v zmedu prinesli čisto le kako malovredno stvar ali celo kako kunjo, vse vrednostne predmete pa so pustili v stanovanju. Ker se je izkazalo, da imajo tudi izstrelki strojnici izredno probno moč in zlahka prebijejo tudi debelejšje stene, moramo tudi v primeru mitraliranja takoj v zaklonišča. Stalno moramo imeti pripravljen tudi kovček ali nahrbtnik z najpotrebnejšimi predmeti in dragocenostmi, da jih v primeru potrebe lahko odnesemo s seboj in si tako rešimo v najhujšem primeru vsaj najnujnejše, da ne bomo takoj navezani le na pomoč sorodnikov ali znancev, ki jih pa seveda lahko zadene ista usoda.

u— Pazite na prometne znake. Pri urejanju prometa je policija pred vojno prepevala po nekaterih ulicah vožnjo vsem vozilom ob vsakem času, po drugih pa zopet za določene ure. Postavljeni so bili prometni znaki, ki so opozarjali voznike na vozno prepoved. Ko so prišli v Ljubljano badoljevalci, se za te znake niso mnogo zmenili in kmalu jih ni nihče več upošteval. Sedaj se jih skuša zopet uveljaviti, kar je za nekatere ceste nedvomno prav. Tako zlasti za Vodnikov in Pogacarjev trg, kjer je prepovedana vožnja od 7. do 11. dopoldne. Za nekaj časa stražniki nadzorujejo zlasti kolesarje. Večina se ravna po prepovedi in stoji na trgu s kolesa in gre peš. Kogar pa stražnik zalogi, da prepovedi ne upošteva, ga zapiše in plačati mora kazen.

u— Zaradi nedovoljenega kretanja med alarmom je bilo v dobi od 22. oktobra do 15. novembra v Ljubljani kaznovanih 62 oseb.

u— Zaradi kršitve zatezanih predpisov je bilo v dobi od 1. do 15. novembra v Ljubljani kaznovanih 68 oseb.

u— Čiščenje kanalov. Po cestah v Rožni dolini in tudi v nekaterih drugih predelih čistijo delavci mestne občine podcestne kanale. Čiščenje je temeljito ter obstaja iz odstranjevanja blata in druge navlake, ki se nabira v kanalih med odtekanjem vode, in iz izpiranja. Čiščenje hitro napreduje, ker imajo delavci na razpolago vse, kar je pri tem delu potrebno.

u— Namesto cvetja na grob domobranci Cerar Antonu so darovali njegovi prijatelji in sošolci 280 lir za Socialno pomoč. Darovalcem iskrena zahvala!

u— FORMICOT PASTILE ZA DEZINFEKCIJO UST IN GRLA dobite v lekarnah.

Z Gorenjskega

V Spitalu ob Dravi je govoril pretečeni teden na javnem zborovanju stranke Gauleiter dr. Rainer, ki je poudarjal nujnost obrambe domovine s skrajnim fanatizmom. Ljudska vojska na Koroškem, je dejal, se opira na slavno vojaško tradicijo v duhu koroškega strelca Johanna Baptistia Turka, drugih koroških strelcev, koroških borcev in upornikov iz l. 1934. Ljudska vojska na Koroškem ne sme ostati samo ustanova sedanje vojne, temveč se mora podaljšati tudi preko njene dobe.

Vrhovni poveljnik na jugovzhodnem bojišču, generalni feldmaršal von Weichs, je poslal dne 9. novembra koroškemu Gauleiterju brzojavko, v kateri se je zahvalilo spominja žrtve, ki so padle novembra 1923. v Monakovcu za nemško stvar. Prav tako je poslal Gauleiterju svoje pozdrave general von Hesslin, ki je po svoji službeni dolžnosti tesno povezan s Koroško.

Bolniška blagajna za Koroško in Gorenjsko ter za področje Kranjske objavila v »Kärntner Zeitung«, da se morajo zavarovanci z njenega področja, v kolikor bi bili nesposobni za delo, vsaj vsakih 7 dni javiti pristojnemu zdravniku bolniške blagajne. Osebe, ki se vodijo v bolniškem registru, smejo zapustiti stanovanje samo med 9. in 12. uro dopoldne ter med 12. in 16. uro popoldne.

Proslava 9. novembra v Zgornjem Dravogradu. Krajevna skupina narodno-socialistične stranke je priredila v Zgornjem Dravogradu s sodelovanjem domačega ženstva teden stranke. Dne 9. novembra je najprej posebno odposlansvo položilo

Naročite se na romane „Dobre knjige“

Zlavljen, kakor ga je Meško opisal v svojem največjem literarnem tekstu, ni resnično življenje slovenske vasi; osebe, ki tu predstavljajo slovenskega kmeta, imajo bolj pečat literarnosti kakor pa žive resničnosti. Toda ta literarnost je žlahtna, vanjo je Meško položil svoje sanje o slovenski domovini in slovenskem človeku. Vse delo je dobio neko posebno ozračje, kakor ga zamenjamo v prejšnjih in poznejših primerih slovenskega dokumentarnega, korenito realističnega romana: ozračje, ki ima podobne barve k Kor. Gruberjeva slovenska krajina. Samo realnost, ki gre čez mračne duše, ali samo sanje, ki gredo skozi transparent življenjske stvarnosti, utvarjajo tak človeški svet, kakor ga srečujemo z vsemi različnimi prav v na. bolj delih Cankarja in Meška.

Metodo, s katero je Meško spiral ta svoj v najboljšem pomenu reprezentativni spis, bi lahko imenovali: kontrastiranje. Vzemimo samo Trato in njenega bahavega samosilnega gospodarja Zelezničarja in bližnjega soeda Dolinarja, ali v drugi generaciji: Petra in Ivanca! Vzemimo nadalje usodo pastirja Nandeta, ki postane nposled gospodar Trate, in usodo Jerice, nesrečne žrtve Petrove slave vzgojtel! Spomnimo se usode kovača, njegove žene in otrok, ali se usode dveh oseb ki s delom držita pokonci bogatijo na Trati. Katre in Andreja, ali pa si ogledimo oba župnika: starega, ki umrje zbran in doslužen kot dušni pastir nekdanjega kova in mladega, ki ume z modernimi sredstvi dvigati ljudi, posebej se tako zabujane eksistence, kakor je Vendelin. Teh nekaj kontrastov giblje vse notranje dejanje povesti in s svojo delitvijo svetlobe in sence, dobrega in zlega vpliva tudi na tisto vnanjo »napetost«, kolikor je čutno in fabulna Meškova romana. Ne dvomim da za osebami, kakor so bogati Tratar in njegov brat, njegova snova Peter in Vende in Zelezničarova druga žena, Dolinarjev Ivan, Katra,

venec na grobove žrtve, padlih v uporu meseca julija 1934. Tako je bil poleg drugih okrašen grob Hansa Brandstätterja-Geilbergerja, Vršlo se je tudi javno zborovanje, na katerem je govoril Anton Herold iz Inomosta govoril o preteklosti in sedanosti nemškega ljudstva. Madina je priredila nato še večer za starše z zabavnim sporedom. Ob tej priliki je imel na otroke nagovor mladinski vodja Wolf.

Na daljnem severu je padel dne 26. avgusta odlikovanec z železnim križcem 2. raz., podčastnik nemške vojske Ulrik Del Fabro. — Na zapadnem bojišču je padel 20. oktobra beljaški rojak Karel Obersteiner.

Na Bledu je 26. oktobra umrla vojvodinja Antonietta Meklenburška, ki zapuščala razne sorodnike, med drugimi baronico von Pilarsovo.

S štajerskega

V Steyru so imeli sestanek orožniki, ki pripadajo ondnotnemu orožniškemu zboru. Na zboru jih je pozval stotnik Böhm, okrožni vodja Irkowsky pa je posušal en pojasnjal smernice narodno-socialistične poslanstva s posebnim ozirom na orožniške oddelke. Podal je poslušalcem tudi poročilo o političnem in vojaškem položaju ter poudaril, da mora biti vsak orožnik narodni socialist z dušo in telesom. Nemška bodočnost pozna samo dveje alternativ: zmago ali smrt. Treba je zastaviti vse sile, da se doseže zmaga.

Smrt starega borca. Na karpatskem bojišču je padel župni vodja Leo Raubal, rojen leta 1908. v Moggau pri Gradcu. Nekaj časa je deloval v Ribnici na Štajerskem, od l. 1940. pa je bil na južnem in južnovzhodnem bojišču.

Žrtve sovražnikovega letalskega terorja je postala tudi graška umetnica Marija Ocherbauer, ki je bila znana oratorijeka in solistična pevka.

V Spitalu ob Dravi so našli umorjeno 62-letno trafikantko in prodajalko Katarino Frühauchovo. Umor sta izvršila najbrže dva storilca, ki sta po zločinu odnesla približno 5.000 cigaret, 1.000 mark gotovine in nekaj drugih vrednostnih papirjev.

Na 400 mark globe je bila obsojena kmetica Ana Mayerova iz Oberwolfertja na Štajerskem, ker je prodala Hermannu Schönweitzu 40 jajec po 40 pfenigov, kg masla za 25 mark, kg masti za 25 mark, in dve raci po 75 mark vsako. Kupec ji je izročil poleg tega kot nagrado dve brisici, 2 škafliji neke maže in škaflijo saharina.

Zaradi poslušanja tujeja radia sta se morala zagovarjati pred posebnim sodiščem v Leobnu 27 letni gradbenik Ladislav Fucik in 23 letni plekarski pomočnik Vladislav Hadek, oboje iz protektorata. Bila sta obtožena, da sta v teku lanske zime v Münchensu večkrat poslušala oddaje tujeja radia ter njihove vesti razširjala naprej. Obtožbenca sta bila obsojena na tri leta ječe.

Tatvina prtljage. 21letna Alojzija Schullie iz Judenburga je bila zaporena kot vrtnarska delavka v okolici Gradca, kjer je porabila neko prtljako, da je ukradla iz zaklonišča kovčec z različni kosi obleke v skupni vrednosti 60 mark. Graško sodišče je pozvalo tatico na odgovor ter jo obsojilo na dve leti ječe.

Iz Trsta

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 70letna Marija Zadnik vd. Ludvik, 47letni Marij Rajan, 59letni Zmagoval Pušč, 76letna Marija Jevnikar, 45letna Ana Pečenko-Lukič, Ela Rakjak, 11letni Karel Pekar, 30letni Zmagoval Karis, 31letna Ana Prezeli-Petelin, 85letna Franciška Levce vd. Cebolin, 74letna Uršula Škerlj, 71letna Ivanka Simčič, 87letna Antonija Stančič vd. Ribarič, 79letna Marija Smolar in 72letni Alojz Švagelj.

Ljudsko gibanje. Dne 16. in 17. novembra je bilo v Trstu 9 rojstev, 34 smrtnih primerov in 4 poroke.

Himen. V Trstu so se poročili te dni mehanik Karol Olenik in gospodinja Franciška Cetinec, skladiščnik Ivan Kristan in dnevnica Lilija Lando, uradnik Antenor Baša in uradnica Pija Rusjan, uradnik Spartak Benedeti in gospodinja Lilija Jenko, delavec Pavel Čok in gospodinja Marija Masarja.

Iz Gorice

80 let vzajemnosti gorških obrtnikov. Gorški obrtniki bodo prihodnje leto svetočano proslavili 80letnico obstoja in delovanja svoje prostovoljne podpornice organizacije.

Nove cene. Cena kondenziranemu mleku v nadrobni prodaji je odslej 23.50 lir za kilogram. Kvasu je določena po kakovosti

cena 16.20 lir za kg oz. 60 lir za kg. Ta cena velja pri prodaji iz červinjanske tovarne. V nadrobni prodaji pekoma pa velja cena 18 za sveži in 65 lir za posušeni kvas. Sleziškemu premoğu pa je določena nova cena po kakovosti 68.50 lir, 68 lir odnosno 67.50 lir za stot.

Smrtna žrtve izstrelka. 21 letni Franc Kravanja iz okolice Vipave je našel izstrelak, ki je eksplodiral. Nesrečni Kravanja je dobil več ran in so ga prepeljali v gorško bolnišnico, kjer pa je podlegel za usodnimi poškodbami.

Beleznica

KOLENDAR

Petek, 24. novembra: Janez od Križa.

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Immensee

Kino Sloga: Črni talar

Kino Union: Dvoživka

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murrnayer, Sv. Petra cesta 78.

Zatamnitev od 16.50 do 6.50

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 24. novembra: Zaprtlo. Sobota, 25. novembra ob 16.30: Triglavski rož. Mladinska predstava. Znižane cene.

Nedelja, 26. novembra ob 16.30: Življenje je lepo. Izven. Cene od 40 lir navzdol.

Letošnja uprizoritev »Marije Stuarte. Abonentske predstave te Schillerjeve žaloigre, v kateri sta igrali lani M. Saričeva in Marija Vera vlogi škotske in angleške kraljice, bosta igrala letos Ukmar-Boltarjeva in Mira Danilova. Predstave izven abonmaja pa bodo ostale v prvotni lanski zasedbi. Vlogo Okeklia bo igral letos prvič Branko Miklavc, član Dramskega Studia. Premiera bo v torek 28. t. m.

N. Dostal: »Clivia.« Opereta v treh dejanjih. Napisal C. Amberg. Prevedel: F. Milčinski.

OPERA

Petek, 24. novembra: Zaprtlo. Sobota, 25. novembra ob 16.30: Clivia, Red.

Nedelja, 26. novembra: ob 16.30: Mignon. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

V Operi pripravljajo mladinsko opereto D. Gorinška »Iščena kapica«, katere uprizoritev bo za Miklavža. Glasbo za to delo je komponiral Samo Hubad, ki bo opereto dirigiral. V nastovni vlogi bo nastopila E. Barbičeva, nadalje bodo sodelovali v glavnih vlogah: Zamejševa, Poličeva, Zupan, M. Sancin, Gorinškova in Kačičeva. Režija: M. Slavčeva.

Opozarjamo, da bodo uprizorili v Drami jutri, v soboto ob 16.30 uru mladinsko igro »Triglavski rož« prvič po znižanih cenah. Premiera Schillerjeve žaloigre »Marija Stuarte« se zaradi indisponiranosti gg. Miro Danilove v soboto ne more izvesti, pač pa prihodnji torek, 28. t. m.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 24. NOVEMBRA

7.—7.10: poročila v nemščini; 7.10—9.: jutranji koncert, vmes od 7.30 do 7.40 poročila v slovenščini; 9.—9.10: poročila v nemščini; 12.—12.30: napoved sporeda — nato: opoldanski koncert; 12.30—12.45: poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini; 12.45—14.: salonski orkester, vodi A. Drmelj; 14.—14.10: poročila v nemščini; 14.10—15.: radijski godalni orkester vodi D. M. Sijaneč; 15.—17.: prenos osrednjega nemškega sporeda (glasba); 17.—17.15: poročila v nemščini in slovenščini; 17.15—17.30: glasbena medigra; 17.30—18.: komorni zbor; 18.—18.30: kmečki trio; 18.30—18.45: »Iz našega leposlovja« — Zupanc Lojze bere iz svojega romana »Pod križem«. 18.45—19.30: 45 minut po dunajski; 19.30—19.45: poročila v slovenščini; 19.45—20.: iz državnega programa; članek ministra dr. Göbbelsa v tedniku »Das Reich«; 20.—20.15: poročila v nemščini; 20.15—21.: prenos osrednjega državnega sporeda; 21.—21.45: mali koncert: altistka Elza Karlovac in pianist Marjan Lipovšek; 21.45—22.: glasbena medigra; 22.—22.15: poročila v nemščini in napoved sporeda; 22.15—23.: malo kramljanja, malo plesanja. Plesni orkester vodi D. Prevorsek; 23.—24.: prenos osrednjega nemškega sporeda.

Meškovo delo »Na Poljanje« je ostalo v zvezi vsemu literarnemu impresionizmu in idealizmu nekaterih svojih oseb živa in topla knjiga. To čutimo danes bolj kakor bi mogli občitati v času, ko so se zdale formalne vrednote v literaturi važnejše od vsebine in duha posameznih stvaritev. Predvsem je to ena najbolj slovenskih knjig, — slovenskih ne le po jeziku in po odsvitu našega življenja, ampak predvsem po duhu. Pri tiskalnih spisih čutimo, da bi jih mogli napisati tudi pisatelj kakega drugega naroda; v tem primeru pa vemo, da bi knjiga takega duha ne mogla nastati nikjer v našem sosedstvu in seveda tudi ne kje daleč od nas. Zato je roman »Na Poljanje« kot eden posebnih zlatih cvetov slovenskega slovenstvenega idealizma vreden, da tudi danes doživljamo nad njegovimi stranmi tisto luč, o kateri pravi pisatelj v svojem uvodu:

»Po luči hrepencev govori, moja duša! Mnogo se govori po naši domovini o luči, a umevajo jo redkejši; še manj jih je, ki jo nosijo v sebi in ki hodijo v nji. Zakaj, kaj je luč življenja? Ali ne ljubezen, usmiljenje, odpuščanje? A tega je tako neumljeno malo v naši domovini!... Ljutjezen v srca! Zakaj v ljubezni je življenje, v ljubezni zmaga, v ljubezni moč sveta...«

KULTURNI PREGLED

Misli ob Meškovem romanu »Na Poljanje«

Srečanje s knjigami, ki smo jih brali nekoč ne le z zanimanjem, marveč tudi z ljubeznijo, je vsedkar zanimivo. Ponovno čitanje takih knjig sodi med posebne užitke zrelih let. Kaj vse nam pripovedujejo take knjige! Njihova vsebina je večja kakor njih dejanski obseg, zakaj iz njih beremo tudi zgodbo neklih tretnikov svoje mladosti, med njihovimi vrsticami srečujemo včas seno nekdanjega našega jaza, siluetni portret naše duše pred dvajsetimi tridesetimi leti. To velja kajpak samo za knjige, ki so nam bile zelo blizu, tako da se z njihovimi stranmi zvežani razmišljamo in se pozabljeni ali napol pozabljeni dogodki preteklosti — dogodki, ki nam zdaj mahoma stojijo v spomin Dušeslovci bi rekli temu: moč asociacij! Včas je ena sama vrsta ključ ki celi vrsti spominov, ki nagloma vstanjejo iz podzavesti. Tudi v tem je čar knjig, ki so nam bile ljube; tudi v tem je odlika lastne knjižnice.

Po dolgih letih sem spet prebral Ksaverja Meška roman »Na Poljanje«, kakor je izšel za pisateljevo sedemdesetletnico v novi izdaji »Slovenčeve knjižnice« in z uvodom pesnika Severina Šabja. Ne morem reči, da bi mi bila ta knjiga kdaj v življenju izredno blizu in da bi spodala med tiste, v katerih odkrivamo pozneje kso mladosti, doživljaj v pozabljeni preteklosti, duhovno zrcalo lastnega razvoja. Vzlic temu se mi je zdaj nenadoma vzbudilo nad stranmi njene nove izdaje nekaj spominov na tista leta pred prvo svetovno vojno, ko sem jo čital prvič in ko sta

